

Contalles de quaresma, i de la Ciutat de Solsona de l'any 1915

“Ja se’ns acaba el carnaval; entrarem a la Quaresma. Ja s’ha acabat el rondar fins a la Pasqua vinenta”.

He encapçalat l'escrit amb aquesta **cançó popular breu**, que menciona la quaresma, perquè avui transcriuré un **article del LACETANIA** -“**Quinzenari independent d’avisos i notícies**”, núm. 25, publicat a Solsona l’any 1915, que esmenta com la **pagesia vivia aquell període de quaranta dies** destinat a la penitència i a la preparació de la Pasqua, que comença el dimecres de cendra.

Abans de transcriure’l, però, anotaré unes quantes **dades i notícies de la Solsona d’aquells temps** convulsos a causa de la primera Guerra Mundial (1914-18), a fi i efecte d’ambientar-nos-hi una mica. Som-hi!:

L’any 1915, la ciutat de Solsona comptava amb uns dos mil habitants dividits políticament i socialment en dos bàndols: els conservadors o Molistes, i els lliberals o Colla de la Gruta. N’era alcalde Ramon Boix i Vicens, i bisbe administrador apostòlic Francesc d’A. Vidal i Barraquer. L’economia hi seguia mantenint els seus fonaments tradicionals, i la fabricació de ganivets n’era l’activitat industrial més destacada. Com a capital d’una comarca rural, però, durant l’any celebrava tot un seguit de fires i mercats i, joiosa, hi acollia la pagesia, tot i que arribar a Solsona no era pas gens fàcil, a causa del mal estat dels camins i carreteres que hi portaven.

I anotades, ja, les dades solsonines que m’han semblat adients pel present escrit, tot seguit anotaré unes quantes **notícies** que m’han semblat interessants o curioses en llegir-les als **exemplars del LACETANIA publicats a Solsona aquell llunyà any 1915**:

LACETANIA -10-01-1915-: “El dia 29 i 30 del passat mes, sortiren d’aquesta ciutat cap a **Barcelona** les famílies de D. Lluís Barnola i D. Lluís de Miquel i de Basols que havien permanescut en nostra ciutat mentre havia durat l’**epidemia tífica** en aquella capital.”

“El sumministrador del **fluit elèctric d’aquesta ciutat**, ha repartit una circular als seus abonats, notificant que des del primer d’any poden usar qualsevol marca de làmpares de filament metàl·lic, que no excedeixin a les bujies contractades. Per a les de filament de carbó, és indispensable tenir contador. El preu de la electricitat destinada per a llum és de **trenta-cinc cèntims Kilovat-hora**.”

“Durant l’any que acabem d’entrar ocurrirán solsament **dos eclipses de sol**; el primer el día 14 de febrer, i el segon el 10 d’agost, i amb dós seràn visitables a Espanya.”

LACETANIA -25-01-1915-: “Solsona la bella la reposada, la mística ciutat de les **pollancres** que l’encerclen com a esfinx conciroses qui vetllen sa quietut, va a perdre aquest marc de verdor que tant l’embelleix. Fa pocs anys que hem

vist caure les del Vall dels Escolapis. Ara ja són **venudes les de la ribera(...)**.”

“Els veïns del **carrer de Sant Pau** estàn persuadits de que l’Ajuntament els pren per paus per l’estat d’abandono en que’ls tèn l carrer. ¡Quina llàstima que no s’hi fassi una casa cap concejal!”

“Estan rematant-se les parets de la casa que’l Sr. Serra (a) **Pau de Marrossella està fent al portal del Travasset**. Serà sens dupte, la més artística de nostra ciutat i mereix els elogis de tothom, aixís s’embellirà **la part**, fins avui, **més pobra i abandonada**.”

LACETANIA -10-02-1915-: “**Pregaries per la pau**.- Els solsonins com fills dòcils a la veu del Pontífex i encondolits de veres davant d’aquest espantós **flagell de la guerra**, que com fatídica pesta assola i arruïna a les nacions europees, acudiren tots en massa, diumenge prop-passat a les plantes de Jesús Sacramentat, per a implorar de sa omnipotència la tan desitjada pau.”

LACETANIA -25-02-1915-: “**El Carnaval**.- enguany ha passat casi desaperebut a nostra ciutat. Poques disfresses i encar amb poca-solta, sortiren el dimars. Els espectacles públics tampoc se vegeren molt animats.- El solemne tríduo que aquesta parroquia dedica a sa Divina Magestat per a reparar les moltes ofenses que durant els dies de Carnaval se li infe-reixen, va resultar molt concorregut especialment el darrer dia que fou exposat Nostramo des del matí fins acabada la funció de la tarde(...).”

“**Sr. Alcalde**: Fa pocs dies varem veure com un **carro passava per damunt de l’acera** del Vall. Mirant-s’ho tranquil·lament un empleat del municipi. Denunciem aquest fet, per a que dongui les oportunes ordres als seus empleats.”

LACETANIA -10-03-1915-: Un veí del **carrer de Sant Miquel** ens prega fem avinent a l’autoritat a qui correspongui

Any 1915, Portal del Pont de Solsona, (foto: Arxiu Vicens, publicada al llibre Solsona, 400 Anys d’Història, editat l’any 1994).

sobre la forma que, certa casa del mateix carrer, ha estudiat per estalviar-se de pagar l'impost de canaleres que va posar aquest municipi, dirigint l'aigua de llur teulada a la casa veïna, aprofitant l'ausència del seu propietari.”

LACETANIA -25-03-1915-: “**Sr. Alcalde:** Es una vergonya per a nostra ciutat, els abusos que certs veïns se permeten deixant **correr els porcs, cabres i altres animals pels carrers i passetjos**, com si aquestos fossin un camp de pastura, burlant les ordres donades per aital objecte.”

“El dissabte de Glòria a les 10 del matí, els joves del “Centre de Cultura Popular” i els del “Patronat Tradicionalista” sortiran a cantar les caramelles amb acompanyament de música obsequian a les autoritats i veïns(...)”.

Bé, per tal de no allargar més del compte aquest escrit, deixo pendent per al pròxim la contalla de més notícies recollides en diversos exemplars del **LACETANIA de l'any 1915** i, tot seguit, transcriu l'article anunciat al començament que explica **costums quaresmals i pasquals de la pagesia**.

“LA SERRAÏNA

Els nostres pagesos són fervents observants del temps de Quaresma, en tant que molts fan majors mortificacions que les imposades per l'Església amb el sant precepte quaresmal. ¡Quàntes cases trobarieu que fan abstinència de carn i ous tota la primera i darrera setmanes i un sol àpat el dijous i divendres sants!

Ningú s'atreveria a dir-li cap mal mot. Seria una profanació, un pecat. N'obstant tenen feta una representació d'ella

i a aquest objecte, representant el sant temps de penitència, li donen el més mal nom en ús entre ells: **Sarraïna**. Aquest nom és el pitjor qualificatiu que's dona a una dòna de mal caràcter i males costums i per això suposo que és que, contra la representació de la Quaresma, estàn concentrats tots els seus odís: contra la Quaresma ni pensar-hi.

La Sarraïna, doncs, consisteix en un **paper d'uns vint centímetres d'alt en forma de forquilla de set púes**. Aquest paper era penjat al mig de la xamaneia i cada diumenge és disputaven qui tallaria avans la cama de la Sarraïna. Primer se tallava la cama esquerra, després la dreta, fent de manera que la del mig quedés pel dia de Pasqua. Del tros de paper de damunt de les cames se'n deia'l cap, i, si algú de la casa es sentia artista, posava tot son saber en empastifar-hi una cara.

El diumenge de carnestoltes era'l dia de retallar-la després del gran sopar que feien despedint-se de la carn. Pel número de cames de **la Sarraïna** contaven les setmanes que encar mancaven de Quaresma. **Era'l calendari quaresmal del pagès**.

Mes, **la festa de la Sarraïna era'l diumenge de Pasqua**. Com en tota la setmana no havien menjat ous, la primera feina d'aquest dia era fer la **més grossa truitada** que mai se fés a casa, i, mentre aquesta s'estava coent **cremaven el cap i cama de la mala Sarraïna** que tant temps li havia costat acabar-se. Mes, la qüestió estava en qui la tiraria al foc. Aquesta gràcia era reservada al qui primer cridaria, en sent día, “Avui és Pasqua”. Al ressonar aquest crit, tota la mainada es despertava, cridant també “avui és Pasqua” volent cadascun haver sigut el primer a donar el crit de glòria, que convertia tota la casa en un al·leluia. El qui primer havia donat el crit era, demés, el primer en menjar truitada i fer-se la part a gust”. S.

VIATGE LITÚRGIC — D'Advent fins a Pasqua

L'any eclesíastic és com un viatge; i comença a l'Advent. Les pujades del camí són temps de penitència, com l'Advent i la Quaresma.

Els temps principals de l'any són: Advent, Temps de Nadal, Quaresma i Passió, Temps Pasqual i Diumenges després de Pentecostés.

L'Advent comença l'últim diumenge de novembre, o el primer diumenge de desembre. Té quatre diumenges.

La Pasqua puja o baixa segons els anys, i al voltant de la Pasqua van girant les altres festes. Les festes que porten el dia del mes, són fixes.

Viatge litúrgic -d'Advent fins a Pasqua- publicat al devocionari "Jesuset" de principis de segle XX (el peix hi indica abstinència de carn, el cercle dejuni, la creu festa de precepte i la flor festa suprimida).